

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

בפני כבוד השופטת חגית מאק-קלמנוביץ

התובעת נבו הוצאה לאור בע"מ
ע"י ב"כ עו"ד אתי ליבמן עפאים

נגד

הנתבעים 1. בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ
2. שלמה פרץ
ע"י ב"כ עו"ד יובל אזני

פסק דין

העובדות שאינן שנויות במחלוקת

- 1
- 2 1. התובעת (להלן גם: **נבו**) והנתבעת 1 (להלן גם: **בורסי**; **הנתבעת**) שניהן חברות
- 3 העוסקות, בין היתר, בהוצאה לאור של ספרים בתחום המשפט. נתבע 1 תואר כבעלים והרוח
- 4 החיה של הנתבעת. בורסי היא חברה ותיקה העוסקת בהוצאה לאור של ספרי משפט עוד
- 5 משנות השלושים של המאה הקודמת. כמו כן היא מחזיקה חנות בה נמכרים ספרי משפט
- 6 בהוצאתה שלה ובהוצאות מו"לים אחרים. משנת 2002 החלה בורסי להפעיל גם חנות
- 7 מקוונת לספרי משפט (להלן: **החנות המקוונת**; **האתר**), בה מוצגים ספרים למכירה. חברת
- 8 נבו הוקמה כהוצאת ספרים ובמשך שנים רבות הוציאה לאור את כרכי הפד"י – פסקי הדין
- 9 של בתי המשפט במדינת ישראל. כמו כן הוציאה לאור ספרי משפט שונים והיא שותפה
- 10 בהוצאה לאור של כתבי עת משפטיים. היא בעלת האתר "nevo.co.il" (להלן: **אתר נבו**),
- 11 שהיה מאגר הפסיקה והחקיקה הראשון שהועלה לאינטרנט. האתר הלך והתפתח וכיום הוא
- 12 מקור ההכנסה העיקרי של החברה.
- 13 התביעה שבפני נוגעת לספרים בהוצאת נבו שנמכרו בחנות המקוונת של בורסי.
- 14 לטענת נבו הצגת הספרים באתר תוך הסרת מאפייני הזיהוי של נבו נעשתה שלא כדין וגרמה
- 15 לה נזקים שונים, כפי שאפרט להלן.
- 16 2. אין מחלוקת בין הצדדים על עובדות אלו: בחנות המקוונת של בורסי הוצגו ספרים
- 17 בהוצאת נבו, כמו גם בהוצאת הוצאות אחרות, על ידי הצגת כריכת הספרים, כאשר שם

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

1 ההוצאה לאור והלוגו שלה נמחקו. (לעיתים, כאשר הופיעו על הכריכה שתי הוצאות לאור,
2 הנתבעים הותירו אחת מהן, ובמקרים מסוימים הועבר שם ההוצאה היחידה מקצה העמוד
3 לאמצעו כך שלמעשה הכריכה עוצבה מחדש). מעשים אלו יכונו להלן **שינוי הכריכה**. כמו כן
4 הוטבע על כריכות הספרים סימן מים של כתובת אתר האינטרנט של בורסי, "bursi.co.il".
5 לטענת התובעת הוצגו באופן זה 115 ספרים בהוצאתה.

6 עוד מוסכם כי פעולות אלו נעשו על ידי הנתבעים במודע ועל מנת לכוון את רכישת
7 הספרים המוצגים באתר מהנתבעת בלבד. כך הצהירה הגב' שרון רון, מנהלת שיווק ומכירות
8 בבורסי, בסעיף 5 לתצהירה: "**הרציונל שעמד מאחורי הרעיון היה: בורסי השקיעה את**
9 **המימון, הזמן והמשאבים בהקמת האתר ובנוסף בהעלאת הספרים לאתר האינטרנט וכן**
10 **בקידום האתר והספרים במנוע חיפוש גוגל על מנת שיניבו לה לקוחות פוטנציאליים. מן**
11 **הראוי שהלקוחות הללו, שיגיעו לאתר בורסי, ירכשו את הספרים מבורסי. מבחינת הלקוח**
12 **אין שום הבדל מהיכן הוא רכז את הספר מאחר ומחיר הספר הוא קטלוגי**".
13

טענות הצדדים

15 3. התובעת טוענת כי במעשיהם – שינוי הכריכה והטבעת סימני המים – הנתבעים
16 ניכסו לעצמם את המוניטין שלה, הפרו זכויות יוצרים בכריכות ובתמציות הספרים של נבו,
17 עשו עושר ולא המשפט ועברו על חיקוקים נוספים. לטענתה שינוי הכריכה בוצע ללא
18 הסכמתה, על מנת למנוע מהמבקרים באתר בורסי את הידיעה שנבו היא המוציאה לאור של
19 ספרים אלו, ובכך נמנע ממנה הרווח הכלכלי הנובע מחשיפה זו. כמו כן נעשה שימוש
20 בתמציות הספרים שהוכנו על ידי נבו מבלי לציין את העובדה שהחומר השיווקי הוכן על ידי
21 נבו. התובעת הדגישה כי הנתבעים מודים בעובדות הנטענות, ולפיכך מדובר ב"הודאה
22 והדחה", ונטל ההוכחה מוטל על הנתבעים. לטענת התובעת היא מעולם לא נתנה הסכמה
23 לביצוע הפעולות שתוארו ולהסרת פרטיה מהספרים המוצגים באתר, והנתבעים לא הוכיחו
24 קיומה של הסכמה. לפיכך תבעה התובעת פיצוי כספי בסך 3,000,000 ₪, וכן תבעה מתן
25 חשבונות על כל הספרים בהוצאתה שנמכרו על ידי הנתבעת ו-25% מהרווחים שנוצרו
26 ממכירות אלה, צו מניעה נגד המשך מכירת הספרים וחיוב הנתבעים בפרסום תיקון על זהות
27 המוציא לאור שלהם. התובעת הגישה חוות דעת בנוגע לנזקים שנגרמו לה, לטענתה, כאשר
28 השמטת פרטיה מכריכות הספרים פגעה במוניטין שלה ובדירוג הופעתה במנוע החיפוש גוגל,
29 והשפיעה הן על מחברים פוטנציאליים המעוניינים בפרסום ספריהם והן על מכירת מנויים
30 למאגר המידע באתר המקור, המהווה מקור הכנסה עקרי שלה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

4. לטענת הנתבעים מדובר בתביעת הפחדה וניסיון לסלק את הנתבעת, שהיא מתחרה של התובעת בשוק הספרים המשפטיים, כך שתיסלל דרכה להשתלט על שוק זה. הנתבעים טענו כי התובעת, כמו גם הוצאות אחרות, שיווקו את ספריהן באמצעות מערך ההפצה הגדול והיעיל של בורסי עוד לפני הקמת החנות המקוונת, ולאחר שהוקמה החנות המקוונת, שהיתה בשעתה פריצת דרך שיווקית חדשנית, היו רוב המו"לים מעוניינים לשווק את ספריהם באמצעותה, ואף לחצו על בורסי להציג בה את ספריהם. התובעת, לטענת הנתבעים, היתה מודעת לפעולותיהם ואף נתנה את הסכמתה המפורשת לכך, בשיחת טלפון בין מנהלי הצדדים – מר אלי נבו ומר שלמה פרץ, שבעקבותיה אף נשלח מכתב המתאר את ההסכמה (נספח י"ג למוצגי הנתבעים). לחלופין טענו הנתבעים כי התובעת הסכימה למצב בשתיקה, בכך שלא מחתה על הקיים במשך כ-14 שנה, בין השנים 2002 עד 2016, וטענת התובעת שלא ראתה את הספרים המוצגים אינה עומדת במבחן המציאות. הנתבעים הוסיפו כי פרסום הספרים בחנות המקוונת, במיוחד בשנים הראשונות בהן מכירה בדרך זו לא היתה נפוצה, הניבה לנבו רווחים ניכרים, וגם במצב הקיים קיבלה נבו את חלק הארי של התמורה ממכירת הספרים. לטענת בורסי מחיקת שמות הוצאות הספרים נועדה להבטיח מכירה של הספרים באמצעות בורסי, הזכאית לתמורה על ההוצאות הרבות שהוציאה לצורך יצירתה ותפעולה של החנות המקוונת, וזאת מבלי לפגוע בהכנסותיה של נבו, אשר חלקה בתמורה הובטח, ואשר ממילא לא עסקה בשיווק והפצה של הספרים. הנתבעת ביקשה לדחות את טענות התובעת גם בנוגע להיקף נזקיה, כפי שיפורט להלן.

19

עילות התביעה החלות

5. התובעת והנתבעת הן חברות המקיימות ביניהן קשרים עסקיים מזה שנים רבות, תחילה בחנות הפיזית ועם הקמתה גם בחנות המקוונת. ספרים בהוצאת נבו נמכרו בחנות המקוונת במשך כ-14 שנה. במהלך שנים אלה העבירה התובעת לנתבעת ספרים שהוציאה, הנתבעת מכרה אותם בחנות המקוונת שבבעלותה ושילמה לתובעת חלק מהתמורה שהתקבלה. מדובר במערכת יחסים חוזים מובהקת, ובמצב דברים זה ניתן היה לצפות כי עילת התביעה העיקרית עליה תושתת התביעה תהיה עילה חוזית. אם אכן הנתבעת פעלה שלא כדין, הרי שמדובר בהפרת החוזה, ואם לא הפרה את החוזה – ככל הנראה פעלה כדין. אכן, במקרה זה הצדדים לא התקשרו בחוזה מפורט בכתב. אולם גם ללא מסמך כזה, מתקיימת ביניהם מערכת יחסים חוזית, ולפיכך השאלה אם הנתבעים היו רשאים לפעול כפי שפעלו צריכה להיות מוכרעת בראש ובראשונה על פי דיני החוזים.

30

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

6. אולם התביעה שבפני אינה תביעה חוזית. העילה החוזית נזכרת, אמנם, בשולי הדברים – היא נזכרת בשתי שורות בסעיף 26. לכתב התביעה, כמו גם בעמ' 48 לסיכומי התובעת. אולם מהקשר הדברים ברור לחלוטין שהטענות החוזיות הן חלק מסעיפי ה"עוללות" ואינן מרכז הכובד של התביעה, כפי שניתן היה לצפות. יתכן שהדבר נובע מהערכת התובעת את הקשיים שהיו צפויים לה בהוכחת תביעה חוזית. מכל מקום אני סבורה, כפי שאפרט בהמשך, שהחווה שנכרת בין הצדדים, הלכה למעשה, אפשר לנתבעת לערוך את השינויים המתוארים.

הקביעה לפיה התקיימה בין הצדדים הסכמה שאפשרה שינוי הכריכות היא אמנם במישור החוזי, אך היא חולשת על יתר עילות התביעה. שכן אם אכן היתה הסכמה כאמור, ממילא אין במעשים הפרת זכויות יוצרים, אין עוולה נזיקית, אין עשיית עושר ולא במשפט.

7. ראויות לציון גם טענות התובעת בנוגע להפרת זכויות היוצרים. התובעת אינה טוענת לזכויות יוצרים בספרים עצמם. הזכויות שהיא טוענת להן, ואשר הופרו לטענתה, הן זכויותיה בכריכות הספרים ובתקצירים וחומר שיווקי הנוגע לספרים שפורסמו באתר. אולם הגדרה מצומצמת זו אינה מתיישבת עם הדיון בטענת ההפרה, בתצהירה וסיכומיה של התובעת. טענות התובעת בדבר פגיעה במוניטין שלה וניכוס המוניטין על ידי הנתבעים לעצמם, בדבר בחירת מחברי ספרים שלא להוציא את ספריהם בהוצאתה וכדו' – טענות אלה יכולות היו לעמוד לתובעת אילו מדובר היה בהפרת הזכויות ביצירות הספרותיות עצמן, אך לא כאשר מדובר בהפרת זכויות יוצרים בכריכות הספרים בלבד. כך, באופן פורמלי טוענת התובעת כי הפגיעה היא בכריכות הספרים בלבד. אולם ברור כי ככל שמי מהלקוחות או הכותבים שינה את דעתו בנוגע לאתר נבו או לחברת נבו, הדבר לא נעשה כתוצאה מעמדתם בנוגע לכריכות הספרים אלא באשר לספרים עצמם. כך שלמעשה טענותיה של התובעת נוגעות לזכויות היוצרים בספרים כיצירות ספרותיות, ולא בכריכות ובחומר השיווקי בלבד. זאת כאשר אין מחלוקת כי לתובעת אין זכות תביעה בגין הזכויות בספרים.

לאחר הבהרות אלו, נעבור לבחון את טענות התובעת.

26

השמטת פרטיה של התובעת מכריכות הספרים באתר

טענת ההסכמה המפורשת

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

8. בטרם הדיון עצמו אציין נושא שאליו איני סבורה שיש צורך להידרש. במסגרת טיעוניהם בנושא ההסכמה לשינויים בכריכות התייחסו הצדדים למערכת היחסים ששררה במשך השנים בין בורסי לנבו ובין מר אלי נבו למר שלמה פרץ. התובעת אף הפנתה להליכים משפטיים שהתנהלו ביניהן בעבר, וצירפה לסיכומיה ראיות במעטפה סגורה בנושא זה.
- אינני סבורה שיש צורך בהכרעה בנוגע לסכסוכים קודמים ומערכות יחסים בין הצדדים החורגות מעובדות התיק שבפני. נפסק לא אחת כי **"העובדות והמסקנות בעניין אמינותם של עדים שנקבעו במשפט אחד אינן קבילות במשפט אחר"** (ראו, לדוגמא, ע"א 3073/03 **"החקלאי" באר יעקב אגודה שיתופית בע"מ נ' שמעון מזרחי**, פ"ד נח(6) 426, 419 (2004); ע"פ 461/92 **שמואל זכאי נ' מדינת ישראל**, פ"ד מז(2) 580, 596 (1993)). לפיכך לא היה מקום לטענות אלו, החורגות מגדר המחלוקת בתיק שבפני.
9. בענייננו, אין מחלוקת על כך שמחד גיסא התקיימו בין התובעת והנתבעת יחסים עסקיים מתמשכים, ומאידך גיסא מדובר בחברות המתחרות זו בזו בחלק מתחומי פעילותן, עובדה הגורמת מן הסתם למתיחות מסויימת ביניהן. אני סבורה שלצורך פסק הדין די בעובדות רקע אלה ואין צורך להרחיב את הדין בנוגע למערכות היחסים בין הצדדים.
10. ולגופו של עניין:
- טענת ההסכמה המפורשת פורטה בתצהירים מטעם הנתבעת. הגב' שרון רון ומר שלמה פרץ הצהירו כי פרץ שוחח עם מר אלי נבו, ושניהם סיכמו בעל פה כי ספרי נבו יפורסמו בחנות המקוונת, ללא לוגו ההוצאה לאור של נבו (סעיף 22 לתצהיר שרון רון, סעיף 5 לתצהיר שלמה פרץ). רון הוסיפה ותיארה כי לאחר שהספרים הועלו לאתר, היא שלחה ביום 1.5.02 מכתב שהועבר לנבו, כמו גם להוצאות נוספות, בפקס ובדואר (להלן: **המכתב**). במכתב ניתן דיווח על העלאת הספרים לאתר, וכן נכתב במפורש כי הספרים הועלו ללא זיהוי שם ההוצאה לאור. רון אף הוסיפה כי וידאה קבלת הפקס בנבו, ונקבה בשמה של עובדת נבו, ענת זקון, כמי היא סבורה שאישרה את קבלת הפקס (סעיף 29 לתצהיר רון).
11. המכתב הופנה ל"אלי", דהיינו אלי נבו, ועניינו "אתר בורסי באינטרנט". כך נכתב בו:
- "בהמשך לשיחתך עם שלמה בנוגע לאתר האינטרנט שלנו, הריני שמחה לבשר לך כי בורסי חברה לספרי משפט בע"מ השיקה אתר באינטרנט.**
- כתובת האתר הנה www.bursi.co.il**
- האתר כולל ספרי משפט בקטגוריות שונות.**

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

- 1 בכל דף של ספר אנו מצרפים תמונת כריכה קדמית ללא זיהוי שם ההוצאה
2 לאור, שם הספר, שם המחבר, מחיר הספר ותוכן עניינים.
3 אנו מזמינים אותך לבקר באתר ולבדוק את הספרים שיצאו בהוצאתך.
4 נשמח לקבל הערות והארות".
- 5 למכתב צורף אישור פקס מיום 1.5.02 בשעה 03:02 pm לפיו תוצאת השליחה הינה
6 "OK" (נספח י"ג לתצהירי הנתבעים).
- 7 12. מהמכתב עולה כי קדמה לו שיחה בין אלי נבו לבין שלמה פרץ, בה סוכמו, ככל
8 הנראה, עיקרי הדברים, והם הועלו על הכתב במפורט במכתב. במכתב צויין באופן מפורש
9 כי הספרים יוצגו בחנות המקוונת ללא ציון שם ההוצאה לאור, וכמו כן המכותבים הוזמנו
10 לעיין באתר ולהעיר את הערותיהם. לפיכך ניתן לראות במכתב משום הצעה לכריתת חוזה
11 המסדיר את אופן הצגת ספרי נבו בחנות המקוונת. העובדה שנבו המשיכה והעבירה באופן
12 אקטיבי ספרים למכירה באתר לאחר קבלת המכתב, ללא כל הסתייגות, משתמע כהסכמה
13 להמשך ההתקשרות בדרך המתוארת במכתב, ולפיכך מהווה קיבול של ההצעה המועלית
14 במכתב. (לעניין קיבול חוזה דרך התנהגות ראו סעיף 6 לחוק החוזים (חלק כללי) תשל"ג-
15 1973, וכן: ע"א 290/80 ש.ג.מ. חניונים בע"מ נ' מדינת ישראל, לז"ז (2) 633 (1983); ע"א
16 6295/16 איברהים קוזלי נ' מדינת ישראל פ"ד ל"ז (2) 633 (1983); ת"א (ת"א) 2316/07
17 איסטלקום בע"מ נ' מוטורולה ישראל בע"מ (12.4.11)).
- 18 אעיר בשולי הדברים כי אני ערה לכך שבמכתב דובר על השמטת שמה של נבו, אך
19 לא על הוספת שמה של בורסי במקומו. אולם מאחר שהצדדים התייחסו לשינויים שנערכו
20 בכריכות הספרים כמכלול ולא הבחינו בין השניים, אף אני לא אדון בכך ואתייחס לכלל
21 השינויים בכריכות כמכלול.
- 22 13. התובעת הכחישה הכחשה גורפת שנתנה את הסכמתה להצגת הספרים בדרך
23 האמורה. לבקשתה ניתנה לה אפשרות להגיש תצהירים נוספים מטעמה, המתייחסים לפרטי
24 טענת ההסכמה שפורטה בתצהירים מטעם הנתבעת. לטענת נבו השיחה המתוארת בינו לבין
25 פרץ לא התקיימה כלל, הוא הצהיר "לא ניהלתי מעולם שיחות טלפון עם מר פרץ בכלל
26 ובפרט לא בעניינים עסקיים" והוסיף:
- 27 "ביני לבין הנתבע 2 לא התקיימו מעולם שיחות חבריות. לאורך כל השנים
28 שקיימנו ביננו מערכת יחסים עסקית, מעולם לא שררו בינינו יחסים

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

- 1   **חבריים ובהתאם, שיחתנו הצטמצמו למינימום ההכרחי. לרוב השתדלתי**
2   **להתכתב עם הנתבעים".**
- 3   לדברי נבו העסקאות עם התובעת נעשו בדרך כלל בהתכתבות וכל הסכמה תועדה
4   (סעיפים 4, 6 לתצהיר אלי נבו מיום 2.4.18).
- 5   ועוד:
- 6   **"בהמשך לכך, מעולם לא נוהלה עמי שיחה כלשהי שבה הוצגה כוונה**
7   **למחוק את הלוגו של נבו מכריכות הספרים שבהוצאתה ואני כמובן מעולם**
8   **לא הסכמתי להסרת הלוגו של נבו מכריכת הספרים אשר הוצגו באתר**
9   **אינטרנט כלשהו (בורסי או אחר). זו הסיבה שכה הופתעתי לגלות שכך**
10   **פועלת הנתבעת כאן"**
- 11   (סעיף 7 לתצהיר נבו מיום 2.4.18, ההדגשה אינה במקור).
- 12   יצויין כי מר שלמה פרץ לא נחקר כלל בעניין זה, על אף שהיה שותף לגיבוש
13   ההסכמה שבעל פה הנטענת.
- 14   14. בשונה מהשיחה בעל פה שהוכחה נחרצות, נבו לא הכחיש בתצהירו את קבלת
15   המכתב. כשנשאל על כך בעדותו בבית המשפט השיב:
- 16   ש. תאשר שהפקס הצמוד לו הוא הפקס שלכם.
17   ת. זה המספר של הפקס שלנו, מאשר. עד היום.
18   ש. לשיטתך, למכתב הזה לא היית צריך להתייחס.
19   ת. עובדה שלא התייחסתי. אולי זו הייתה טעות ואולי לא. יש לי עורכי דין.
20   ש. זה היה במקרה שלא התייחסת או בכוונה שלא התייחסת.
21   ת. לא.
22   ש. במקרה.
23   ת. במקרה. אולי גם לא ראיתי שזה נחוץ. לא חושב. לא יודע. אני לא משפטן.
24   אני לא יודע ולא בטוח שזה צריך להיות בפנים.
25   ש. אתה גם לא הגשת כתב תשובה לכתב ההגנה שלנו ולא התייחסת למכתב
26   הזה ולא כתבת לא היה ולא נברא ושבחיים לא קיבלת את זה. מה אתה אומר.
27   ת. אני לא מבין מה אתה רוצה. לא הגבתי למכתב....."
28   (פרוטוקול עמ' 28, 29).

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרים משפט בע"מ ואח'

ובהמשך :

"ש. אתה מסכים איתי שאם המכתב שכתבה אליך בורסי (נספח יג/1-2) ואם הדברים לא היו מקובלים עליך במכתב היית נותן מכתב תשובה ואומר מה פתאום. אתה מסכים איתי שלו הדברים לא היו כנטען במכתב, היית כותב מכתב תשובה. לא היה ולא נברא.

ת. לו הייתי מקבל את המכתב"

(עמ' 35 שורות 14-17).

מעדותו של מר נבו עולה הימנעות מהכחשה ברורה של קבלת המכתב, או הכחשה בעקיפין ובשפה רפה.

15. ניתוח גירסת התובעת בנושא זה מעלה, כי על אף שהתובעת ביקשה רשות והגישה תצהירים נוספים מטעמה בנוגע לטענת ההסכמה למחיקת שם ההוצאה, ולאחר שהטענה בדבר שיחה בעל פה הוכחשה על ידי בלשון ברורה שאינה משתמעת לשתי פנים, הרי שקבלת המכתב האמור לא הוכחשה בתצהירו של נבו, ותשובותיו בחקירה בבית המשפט אף הן לא היו חדות ונחרצות. זאת על אף שבאופן אובייקטיבי, נראה שלאחר זמן קל יותר לשחזר זיכרון לגבי מכתב, שתוכנו מוחשי וברור, מאשר לגבי שיחת טלפון שנערכה בעל פה וללא תיעוד.

גם העדה ענת זקון התייחסה בסעיף 8 לתצהירה למכתב, ולא הכחישה הכחשה ברורה את קבלתו.

העד עו"ד אדם מירון שימש בתקופה הרלוונטית כמנכ"ל ההוצאה לאור של נבו. בתצהירו הכחיש קבלת המכתב, אולם מלכתחילה המכתב לא מוען אליו, ועל פי עדותה של רון היא וידאה קבלת המכתב ע"י הגב' ענת זקון, כך שאין בעדות זו כדי לשלול את העובדה שהמכתב התקבל בהוצאה.

מאחר ששאלת קבלת המכתב עומדת בלב ליבה של המחלוקת בתיק זה, לא ניתן לראות בהעדר התייחסות עניין מקרי או שולי. כאמור, בשונה מההכחשה המוחלטת והמפורשת הנוגע לקיום השיחה, שני המצהירים מטעים נבו – מר אלי נבו והגב' ענת חלוצי זקון, לא הכחישו באופן מפורש את קבלת המכתב, והדברים מדברים בעד עצמם.

16. התובעת הפנתה בסיכומי התשובה שהגישה למכתב מיום 19.8.15 (נספח כו' לתצהירה) ששלח ב"כ התובעת לב"כ הנתבעים, ואף נזכר בסעיף 4 לתצהירו של נבו, בו

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

- 1 הוכחשה קבלת המכתב, אולם לטעמי אין במכתב שנכתב על ידי עו"ד כדי להשלים את
2 החסר בתצהירי העדים, שכן העדים, ולא בא כוחם, הם המכירים את העובדות מידיעתם
3 האישית, והם המוזהרים בדבר חובת אמירת האמת.
- 4 17. בשאלת מתן הסכמתה של נבו להצגת ספריה באתר ללא שם ההוצאה, אני מקבלת
5 את טענת בורסי לפיה ניתנה הסכמה כאמור, מטעמים אחדים.
- 6 א. כפי שפירטתי לעיל, בתצהירים של העדים מטעם נבו אין הכחשה ברורה וגורפת בדבר
7 קבלת מכתבה של נבו בו ניתן ביטוי להסכמה זו. גם בעדות בבית המשפט הנושא לא הובהר
8 די הצורך, וכשמדובר בנושא כה מהותי ומרכזי, שהתובעת ביקשה רשות להגיש לגביו
9 תצהירים משלימים, ניתן היה לצפות לאמירות חד משמעיות ואין די בהכחשות החלקיות
10 והרפות שנשמעו בחקירתו של מר אלי נבו בבית המשפט.
- 11 ב. הראיות מטעמה של בורסי כוללות ראייה פוזיטיבית – מכתב ואישור משלוח בפקס, כאשר
12 אין מחלוקת שהמספר המופיע באישור הוא מספר הפקס של נבו. גירסת הנתבעת כללה
13 התייחסות על דרך השלילה בלבד. היא לא הציגה ראיות פוזיטיביות לכך שהמכתב לא נשלח
14 או לא התקבל. אכן, קשה להוכיח אי קבלה של מכתב, שהיא פסיבית במהותה. אולם
15 התובעת יכולה היתה להציג ראיות כגון פירוט שיחות טלפון בפקס שלה בתקופה
16 הרלוונטית, תצהיר בנוגע לבדיקות שנערכו בניירת המשרדית, במקום שבו אמור היה מכתב
17 כזה להיות מתויק אילו התקבל, וכדו'. נבו לא הביאה ראיות לנסיגות בירור כלשהו שנערכו
18 על ידה, והסתפקה בהצהרות המתבססות על זכרונם של העדים, בהתייחס לאירוע שאירע,
19 על פי הנטען, כ-16 שנה לפני מתן התצהירים. מתעורר הרושם שנבו לא עשתה כל שביכולתה
20 על מנת למצות עד תום את בירור העובדות, ומכל מקום, משהוצגו ראיות פוזיטיביות על ידי
21 בורסי, הן גוברות על הכחשת נבו שאינה נתמכת בראיות כאלה.
- 22 ג. תמיכה נוספת לטענת בורסי בדבר ההסכמה להצגת הספרים ללא שם ההוצאה ניתן
23 למצוא בכך שמכתבים דומים נשלחו גם להוצאות ספרים נוספות (ראו סעיף 34 לתצהיר
24 שרון רון), כך שאין מדובר בחריג שהונהג לגבי התובעת בלבד. אמנם הוצגו מכתבים בודדים
25 בלבד, לדברי רון בשל הקושי לאתרם, אולם גם באלה יש להוכיח כי עניינה של נבו אינו בגדר
26 חריג. טענה זו מתחזקת עוד בשל העובדה שיתר ההוצאות שספריהן הוצגו באופן דומה
27 באתר, בין שהוצגו מכתבים שנשלחו אליהן ובין שלא, לא מחו ולא הצטרפו לתביעת נבו.
- 28 ד. גם העובדה שהתובעת עצמה לא מחתה על ההסדר במשך שנים רבות מפחיתה
29 ממשקל טענותיה. הטענה שבמשך 15 שנים ויותר, שבהן נמכרו ספרים רבים בהוצאת

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

1 התובעת, איש מבין עובדי נבו ללא עיין באתר בורסי ולא בדק את האופן בו מוצגים בו ספרי
2 נבו, אינה יכולה להתקבל, כפי שיפורט להלן בדיון בטענת ההסכמה מכללא.

3 לאור כל האמור אני מקבלת את טענת הנתבעת בדבר הסכמה שהושגה בין הצדדים
4 בנוגע להשמטת פרטיה של התובעת מכריכות הספרים המוצגים למכירה בחנות המקוונת.

5 טענת ההסכמה מכללא

6 18. הנתבעים טוענים כי אף אם נניח שלא הייתה בין הצדדים הסכמה פוזיטיבית לשינוי
7 הכריכות, ניתן ללמוד משתיקתה של התובעת במשך שנים רבות (משנת 2002 ועד עובר
8 להגשת התביעה) שבהן התקיימה פרקטיקה זו ללא כל מחאה או הערה מצד התובעת על
9 הסכמתה לכך. התובעת מצידה טענה כי הדבר נודע לה רק "זמן קצר" לפני הגשת התביעה,
10 וכי בשנים שקדמו לכך לא היתה מודעת כלל לשינוי שנעשה בהצגת הספרים.

11 19. כך כתב נבו בתצהירו:

12 "זמן קצר לפני הגשת התביעה פנה אלי אחד מלקוחות נבו ואמר לי, כי
13 הופתע לראות שהמו"ל של פרופ' אהרן ברק הוא בורסי. מאחר שנבו הוציאה
14 לאור את ספריו....מיהרתי לבדוק במה מדובר ונכנסתי לאתר האינטרנט של
15 "בורסי". כאשר נכנסתי אל אתר האינטרנט של בורסי גיליתי לתדהמתי כי
16 הנתבעים פרסמו באתר האינטרנט שלהם, צילומי כריכות של ספרים
17 היוצאים בהוצאת נבו, תוך שהם מוחקים את הלוגו של נבו מהכריכה. הדבר
18 נעשה באמצעות עריכה גרפית, כך שהמביט בתמונה סבור כי השם והלוגו
19 מעולם לא הופיעו על גבי הכריכה. בנוסף, על גבי כל הכריכות...הוסיפו
20 הנתבעים את כתובת האתר של בורסי..."
21 (סעיפים 16-17 לתצהירו נבו מיום 16.11.17).

22 עוד הצהיר:

23 "אבקש לציין כי למיטב זכרוני, לפני מועד זה מעולם לא נכנסתי לחנות
24 הווירטואלית של "בורסי" ואין לי ספק שלו הייתי מודע להתנהלות
25 המתוארת...הייתי דורש את תיקונה באופן מיידי..."
26 (סעיף 21 לתצהיר נבו מיום 16.11.17).

27 גם הגב' זקון בתצהירה טענה כי על מעשי הנתבעים

28 "...נודע לי לראשונה על ידי מר אלי נבו, למיטב זכרוני בשנת 2015"

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

- 1 (סעיף 6 לתצהירה).
- 2 20. בחקירתו בבית המשפט טען נבו כי לא נכנס מעולם לאתר בורסי, ואף לא היה מודע
3 לכך שהספרים מוצגים בו ואינו יודע פרטים מהותיים בנוגע להתקשרות בינו ובין בורסי. עם
4 זאת, כשחזר ועומת עם התמיהה שבכך הודה שנכנס פעם או פעמיים לאתר בורסי, ואף ראה
5 ספר אחד באתר :
- 6 "ש. מה ידעת על אתר בורסי. כשאתר בורסי נפתח, הספרים שלכם בשנת
7 2002 היו צריכים להיות מוצגים בו, מה ידעת על האתר הזה.
8 ת. כלום. לא ידעתי בכלל מתי האתר עלה לאוויר.
9 ש. ז"א אתה בעצם לא ידעת שהספרים של נבו מוצגים באתר.
10 ת. לא, אני חושב שהערכתי שכן. לא זוכר ממתי. לא נהגתי לא להסתכל
11 באתר של בורסי.
12 ש. ממה שאני מבין מהתשובה שלך שאתה לא יודע אפילו באופן גס מתי
13 הספרים שלך עלו לאתר בורסי
14 ת. נכון, לא יודע.
15 ש. כאשר אתה מגלה שהספרים בלי הלוגו של נבו, אינך מברר ממתי הספרים
16 עלו לאתר בבורסי.
17 ת. למה אני צריך לברר? זה שאלה נפרדת ממתי. אפילו לא הייתי צריך לברר
18 אם הוא כתב בכתב ההגנה שמ- 2002. מה אני צריך לברר?
19 ....
20 ת. מכיוון שהם ביקשו בשנים האחרונות לפעמים את תוכן עניינים של
21 הספרים והתמונות של הספרים אז ידעתי שיש את הספרים באתר בורסי.
22 ש. ידעת את זה רק מתוך כך שהם ביקשו תמציות של ספרים ותוכן עניינים,
23 אז ידעת.
24 ת. לא זוכר מאיפה ידעתי. אני יכול לומר מאיפה לא ידעתי.
25 ש. לא שאלתי את זה.
26 ת. אין לי מושג ממתי הספרים... "
27 (עמ' 18, ש' 1-22. וראו גם המשך העדות בעמ' 19).
- 28 ובהמשך החקירה :
- 29 "ש. אני אומר לך שלא סביר בעיניי שהספרים שמופיעים באתר, נניח וידעת על
30 זה שנת 2008, לא סביר שלא תיכנס פעם אחת לאתר כדי לראות איך הספרים

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

1 שלך מוצגים באתר. אולי הם מוצגים הפוכים, אולי חלק קטן מוצג, או לי לא
2 מוצגים בכלל. אתה לא נכנסת לאתר הזה אף פעם.
3 ת. באותו היום שהתקשר עורך הדין עשיתי קליק ונכנסתי לאתר וזה היה לי
4 מוכר. ראיתי פעם את דף הפתיחה של הספרים של בורסי, אולי פעם או
5 פעמיים ב-15 שנים האחרונות. התרשמתי מהמראה הכללי ומעולם לא
6 המשכתי לגלוש הלאה באתר. אני לא בדקתי את הספרים של נבו באתר. אולי,
7 איני יכול לשלול, שכן ראיתי ספר של נבו באתר, יכול להיות, אבל צריך להבין
8 דבר אחד, האתר הזה לא מוכר לי כפי שאתר אחר מוכר לי ואיני עוסק באתרים
9 הללו...

10 ש. שים לב דבר אחד, בתחילת עדותך אמרת שבכלל לא ידעת על קיומו של אתר
11 בורסי לאורך שנים.
12 ת. לא אמרתי את זה.

13 ש. אמרת שהיית מודע לו אחרי שנים ושמעולם לא נכנסת לאתר במילים שלך.
14 ת. בפרוטוקול אמרתי שמעולם לא נכנסתי לאתר? איני חושב שאמרתי זאת
15 היו. אני מתקן יתכן ונכנסתי במשך ה-15 שנים האלה לראות הדף הראשון
16 והתרשמתי מבחוץ איך זה נראה פעם או פעמיים במשך 15 שנה. אף אחד לא
17 עשה את זה. איני היחידי.

18 ש. כלומר אתה רוצה לשכנע אותנו שנכנסת פעמים שלוש, אולי ארבע חמש,
19 נכנסת ראית את המסך הראשון ומעבר לזה לא גלשת ולא התעניינת איך
20 מוצגים הספרים של נבו.

21 ת. לא. לא אני ולא אף אחד מאצלי.
22 ש. אז למה נכנסת.

23 ת. כי אני בגוגל ואני רואה דברים ועושה קליק.

24 ש. אני אומר לך שלא רק שנכנסתם לאתר אתה וענת, הייתה גם תקופה
25 ארוכה, באנר של בורסי באתר נבו בעמוד הראשון.

26 ת. יכול להיות..."
27 (פרוטוקול עמ' 26-27, ש' 14-7).

28

29 21. נבו העיד כי הוא נוהג להיכנס לאתר לוואו דאטה, כיון שמדובר במתחרה שלו, אך
30 טען כי אינו נכנס לאתר בורסי כיון שאינו מתחרה. הוא הודה שבורסי הוא אתר מתחרה

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

1 כשמדובר בהוצאה לאור של ספרים, ובכל זאת טען שאינו עוסק בהוצאות אחריות של
2 ספרים. הדברים המובאים להלן מדברים בעד עצמם:

3 "ש. ואך נכנסת לאתר של לאו דאטה.

4 ת. עשיתי חיפוש וקיבלתי תוצאות. חיפשתי תעודת זהות שלי, שהונדסה
5 ביחד עם הטקסט בלי שראו אותה.

6 ש. איך הגעת לאתר לאו דאטה.

7 ת. מה זאת אומרת איך הגעת? כתבתי. זה אתר מתחרה שלי. לבורסי זה לא
8 נכנס. הוא לא מתחרה שלי. להפך, הוא משלים.

9 ש. היוזמה הייתה יוזמה שלך.

10 ת. כן.

11 ש. לבורסי לא נכנסת והוא לא מתחרה שלך בספרות.

12 ת. בחנויות משפט, לא. להפך, הוא משלים אותי.

13 ש. זאת אומרת שאנו רואים יוזמה שלך להיכנס לאתר מתחרה, לאו דאטה,
14 ולעומת זאת בורסי, שהוא גם מתחרה, לא נכנסת.

15 ת. אתר של בורסי זה חלון ראווה. ספרי משפט ואני לא נכנס לשם. אם
16 לבורסי היה אתר מאגר משפטי כמו שאני עושה, הייתי מכיר את האתר. לא
17 הייתי באתר של בורסי מאותה סיבה שלא הייתי בחנות שם.

18 ש. לא ענית לי על השאלה. הרגע אישרת ואוכיח לך את זה, שאתר בורסי הוא
19 מתחרה שלך במו"ל של ספרים.

20 ת. אפשר לומר.

21 ש. אז מן הסתם הייתה לך סיבה להיכנס לאתר שלו.

22 ת. הספרות המשפטית מעניינת אותי בעיקר בשביל לשים הספרים באתר.

23 איני מתעסק בספרים שיצאו או במו"לים אחרים. אני בדק אולי ספרים אבל
24 לא את ההוצאות לאור".

25 (פרוטוקול עמ' 29 ש' 35 – עמ' 30 שורה 17).

26 22. אני מתקשה לקבל את גירסת התובעת בעניין זה. מעדות נבו עולה כי הוא נוהג
27 להיכנס בדרך שגרה לאתרים מתחרים. גם אם אניח כי עניינו העיקרי באתרים המפרסמים
28 פסקי דין למנויים, קשה לקבל את הטענה שלא נכנס לאתר בורסי במשך 14 שנים בהן הוצגו
29 באתר ספרים בהוצאת נבו. במיוחד אמורים הדברים בראשית דרכה של החנות המקוונת,
30 בשנת 2002, כאשר חנות מקוונת למכירת ספרים לא היתה עניין נפוץ.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

- 1 מכירת הספרים באתר במהלך השנים הצריכה קשרי עבודה והתחשבות שוטפים
2 בין בורסי ונבו. הנתבעים הציגו מספר מכתבים שנשלחו לתובעת בצירוף קישור לאתר
3 (נספחים ט"ו 1-11 למוצגי הנתבעים), כך עובדי נבו יכולים היו להיכנס לאתר ולהתרשם
4 מהספרים בלחיצת כפתור. נבו אישר בעדותו (לעיל) שבאתר נבו הופיע "באנר פרסומת
5 לבורסי במשך תקופה ארוכה. הטענה לפיה עובדי נבו ומנהלה לא נכנסו מעולם לאתר שבו
6 הוצגו ספרים בהוצאתם, לא היו מעוניינים להתרשם מהאתר עצמו, מאופן הצגת הספרים,
7 נוחות הגישה אליהם, הבולטות שלהם בהשוואה למתחרים אחרים וכיוצ"ב, טענה זו אינה
8 עומדת במבחן הסבירות. על אחת כמה וכמה כשמדובר בנבו, חברה שעיקר ייחודה ותחום
9 עיסוקה העיקרי בפרסומים אינטרנטיים, כך שעולם זה לא היה זר לה, הן מבחינת קלות
10 הגישה לאינטרנט גם בתקופה שטרם הפך לנחלת הכלל, הן מבחינת הבנת החשיבות של
11 מאפיינים שונים בפרסום.
- 12 23. למעשה, גם מר אלי נבו, בחקירתו בבית המשפט, לא עמד על גירסתו במלואה והודה
13 כי נכנס לאתר פעמים ספורות והתרשם מהעמוד הראשון, וכי הוא נמצא בגוגל, "עושה
14 קליק" ונכנס לאתר. הטענה שמדובר בכניסה לעמוד הראשון בלבד, ובפעמים ספורות במשך
15 14 שנה, אינה סבירה כלל ואינני מקבלת אותה.
- 16 24. הדין מכיר בכריתת חוזה על ידי התנהגות, כאשר עולה ממנה גמירות דעת להתקשר
17 בחוזה (ראו הפסיקה שהובאה בפיסקה 12 לעיל בעניין קיבול בהתנהגות, וכן גם ע"א
18 3829/91 **אבינועם וולאס נ' נחמה גת** (10.2.94) עמ' 12). הימנעות התובעת ממתן תשובה
19 למכתב שנשלח אליה, תוך המשך הפרקטיקה של הצגת כריכות הספרים באתר תוך שינוי
20 שם ההוצאה במשך 14 שנה, מצביעה על הסכמה מצד שני הצדדים להתקיימות תנאים אלה,
21 ולפיכך מהווה הסכם בהתנהגות. נפסק לגבי התקשרויות ארוכות טווח כי קיום דפוס
22 התנהגות מתמשך לו שותפים שני הצדדים (בשונה מהתנהגויות אקראיות שאין ביניהן חוט
23 מקשר) יכול לבסס מסקנה שהצדדים התכוונו לשנות את החוזה שהוסכם ביניהם
24 מלכתחילה. (ע"א 4956/90 **פזגז חברה לשיווק בע"מ נ' גזית הדרום בע"מ**, מו(4) 35, 41
25 (1992); ע"א 5630/90 **צבי תדמור נ' ישפאר חברה אלקטרונית למסחר בע"מ**, מז(2) 517
26 (1993). קל וחומר בענייננו, כאשר בין הצדדים לא נכרת חוזה ברור אחר, ניתן לראות
27 בהתנהגות קבועה ושיטתית של הצדדים שנהגה במשך כ-14 שנה, החל מתחילת הפעלת
28 החנות המקוונת וההתקשרות בין הצדדים למכירת הספרים בחנות זו, משום הסכם מחייב.
- 29 25. הנתבעים מוסיפים וטוענים כי התנהגות התובעת, והעובדה שלא השיבה למכתב על
30 אף שהוזמנה לעשות כך, אף הביאה לשינוי מצבם של הנתבעים לרעה בכך שהמשיכה את

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

1 היחסים בין הצדדים לאורך השנים, ולפיכך היא יוצרת השתק. לעניין זה הפנו הנתבעים
2 לפסק הדין בע"א 6750/99 כלל אינבסטמנט האוס בע"מ נ' בנק מרכנתיל בע"מ (27.2.02).
3 26. לאור האמור עד כה אני קובעת כי התובעת היתה מודעת לשינויים שעשתה הנתבעת
4 בכריכות, שכן הדבר סוכם עם מר נבו בשיחת טלפון ולאחר מכן אושרר בכתב שנשלח
5 אליה. בנוסף, הנתבעת הביעה את הסכמתה לשינויים ולהוספת כתב המים בהתנהגות,
6 כאשר במשך 14 שנות פעילות משותפת לא הביעה מעולם התנגדות לאופן הצגת הספרים,
7 וזאת על אף שנציגיה היו בודקים לעיתים במסגרת עבודתם את הצגת ספרי נבו המוצגים
8 בחנות המקוונת.

9

10 הטבעת כתב המים של בורסי

11 27. טענה נוספת שהעלתה התובעת נוגעת להטבעת כתב מים הכולל את כתובת אתר
12 האינטרנט של בורסי, "bursi.co.il". כתובת זו הוטבעה על כלל כריכות הספרים שהוצגו
13 באתר. הסיבה לכך הוסברה בתצהירה של הגב' שרון רון (סעיף 38 ואילך, סעיף 4 לתצהיר),
14 במטרה למנוע העתקות מהאתר. רון אף טענה כי קיבלה את הסכמת התובעת להוספה זו,
15 כמפורט בסעיפים 45-47 לתצהירה ובעמ' 104 לעדותה בבית המשפט.

16 כתובת המים מוטבעת בכיתוב אנכי באותיות גדולות על פני כל כריכות הספרים
17 המוצגים באתר. עיון בצלומים שצורפו לתצהירי התובעת מעלה כי כתובת המים מופיעה על
18 כלל הספרים המוצגים באתר, לכל אורכן של כל הכריכות. לצופה ברור שאין מדובר בחלק
19 מהעטיפה של כל ספר וספר אלא בתוספת של האתר. במצב זה לא נוצר מצג כאילו פרטיה
20 של בורסי מהווים חלק מעטיפת הספרים.

21 קיים, איפוא, שוני מהותי בין השמטת שם ההוצאה לאור, כך שכריכת הספר
22 הנראית באתר נחזית ככריכה המקורית אך אינה זהה לה, לבין הוספת כתב המים, אשר
23 ניכר כי היא מהווה תוספת של האתר ואין בה שינוי של המראה המקורי של כריכת הספר.
24 לפיכך אני סבורה שיש לדחות את התביעה בכל הנוגע להוספת כתב המים.

25

26

27 טענת הפרת זכויות היוצרים של התובעת

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

28. ציינתי לעיל בראשית פסק הדין כי התובעת אינה טוענת להפרת זכויות היוצרים
בספרים עצמם, וזאת מהטעם שזכויות אלה אינן בידיה. טענת ההפרה נוגעת אך לזכויות
התובעת בכריכות הספרים ובתמציות הספרים וחומר שיווקי אחר הקשור אליהם. מאחר
שהתביעה אינה דנה ביצירות בתחום האומנות או העיצוב, אלא בספרות משפטית, כאשר
כריכות הספרים אינן העיקר אלא הטפל, ממילא העיסוק בהפרת הזכויות אינה סוגיה
מרכזית כי אם סרח עודף.
29. אפתח בהבהרת המצב באשר לזכויות היוצרים בספרים עצמם:
- לטענת הנתבעים אין לתובעת זכויות יוצרים בספרים שפורסמו באתר, שכן על פי
ההסכמים שצירפה התובעת כנספח ט' לתצהיר נבו, זכויות היוצרים והקניין הרוחני נותרו
של המחברים או של גופים אחרים ולא הוענקו לתובעת, ומכל מקום הזכות המוסרית,
הכוללת את הזכות שלא יערך שינוי ביצירה, מוקנית למחבר.
- נבו לא הכחישה את הטענות בנוגע לזכויות בספרים עצמם. עם זאת טענה בסיכומיה
כי שלחה לנתבעים חומר שיווקי, תמציות ותמונות הספרים שהוכנו על ידה, שהיא זכאית
ששמה ייקרא עליהן. לטענתה מרגע שהנתבעים פעלו לפרסום חומר זה באופן המסתיר את
העובדה שמדובר בספרים שהוצאו על ידי נבו, הם מעלו באמון שניתן בהם ופרסמו יצירה
שאינה להם זכויות יוצרים בה. בתגובה לטענת נבו שיש לה זכות יוצרים בעיצוב הכריכה טענו
הנתבעים כי מדובר בטענה בעלמא שלא הוכחה, והכלל הוא שזכויות היוצרים משתרעות על
כל היצירה.
30. מר אלי נבו, בעדותו בעמ' 36, אישר למעשה כי זכויות היוצרים או לכל הפחות רובן
שייכות למחברים, ולא יכול היה לתמוך בראיות את הטענה שהזכויות בכריכות שייכות לו.
מדובר בעובדה המצריכה הוכחה, שכן הזכויות עשויות להיות קניינו של המעצב שעסק
בעיצוב הכריכה, ולא דוקא של ההוצאה. במיוחד אמורים הדברים לגבי הזכויות המוסריות
בכריכות. נבו אף ציין בסעיף 14 לתצהירו כי כאשר נדרש עיצוב מורכב ובלתי סטנדרטי נבו
נוהגת לפנות למעצבות חיצוניות ומשלמת להן עבור העיצוב, כך שהוכח כי בחלק מהמקרים
העיצוב אינו נעשה על ידי עובדי נבו, אך לא הובהר למי מוקנות זכויות היוצרים במצבים
אלה. (למותר לציין כי תשלום למעצב חיצוני אינו מהווה ראיה לעניין זכויות היוצרים). כמו
כן עיצוב הכריכה עשוי להיעשות על ידי או במעורבות של המחבר ולא דוקא של ההוצאה
לאור. כך שבהעדר ראיות כלשהן בנקודה זו, לא ניתן אלא לקבוע כי לא הוכחו זכויות יוצרים
של התובעת, כולל הזכות המוסרית, לא בספרים עצמם ולא בכריכותיהם.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

31. באשר לתמציות הספרים והחומר השיווקי, התובעת לא הביאה ראיות באשר לטיב
החומר בו מדובר, ולא ברור כלל אם חומר זה עולה כדי יצירה שיש בה זכויות יוצרים.
בהעדר כל ראיה בעניין, לא ניתן לקבוע ממצאים בנוגע לתמציות ולחומר השיווקי. ממילא
לא הוכח כי הופרו זכויות היוצרים בנוגע אליו.

32. לסיכום סוגיית הפגיעה בזכויות היוצרים: נבו לא הוכיחה כי בידיה הזכויות
ליצירות הספרותיות עצמן, ולפיכך הדיון בזכויות היוצרים נוגע למעשה אך לנושאים
הצדדיים של פגיעה בזכויות בכריכות הספרים, בתמציות ובחומר השיווקי שהופיע בחנות
המקוונת. גם לגבי אלה לא הוכח כי הזכויות בהן נתונות לנבו, ולפיכך לא הוכחה זכותה
לתבוע בגין הפרת זכויות יוצרים.

זאת ועוד, כפי שציינתי במבוא (פיסקה 7 לעיל), בבואנו לבחון את הנזקים הנטענים,
פגיעה במוניטין של נבו ובהכנסותיה, נמצא כי הם נובעים מעמדות שהתובעת מייחסת
ללקוחותיה ולכותבי הספרים בנוגע לתוכן הספרים עצמם, ליצירות הספרותיות, ולא
כתוצאה מהפרת זכויות היוצרים בכריכות, בתמציות ובחומר השיווקי.

14

נזקי התובעת

33. ראיותיה של התובעת לנזקים הנטענים מבוססות בעיקר על תצהירו של מר אלי נבו
וחוות דעתם של פרופ' מיכאל פרי ומר גיא פרי (להלן: פרי) בנוגע לנזקים שנגרמו לתובעת
כתוצאה מפגיעה במוניטין. כמו כן הוגשה חוות דעת משלימה של פרי בעקבות ראיות
הנתבעים. מטעם הנתבעים הוגשו חוות דעת כלכלית של מר אילון אוריאל וחוות דעת לעניין
קידום אתרים של מר יוסי האפרתי.

21

טענות וראיות התובעת לנזק

34. נבו תיאר בסעיף 22 לתצהירו כי חיפוש של ספרים בהוצאת נבו בגוגל מעלה תמונות
המתפרסמות על ידי בורסי, בהן נמחק שמה של נבו ומופיע שמה של בורסי. הוא הוסיף כי
באתר ויקיפדיה תחת הערך בורסי מצויין כי הוצאה זו הוציאה את ספריו של השופט ברק
בנושא פרשנות במשפט וכרכים שהוצאו לאור לזכר השופט חיים כהן, על אף שספרים אלה
הוצאו על ידי נבו. עוד הצהיר נבו כי בעקבות ויקיפדיה מופיעה הגדרה דומה גם באתר

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

1 "מילוג", וכי גם אתרי אינטרנט העוסקים בספרי משפט (סימניה, bookme), התייחסו
2 לספרים בהוצאת נבו כאילו יצאו לאור על ידי בורסי.
3 בסעיפים 23-25 לתצהירו תיאר כי פנה ביום 12.8.15 לבורסי וביקש שהעיוות יתוקן.
4 בתגובה בורסי לא הסכימה לתיקון ואף איימה שאם נבו לא תאפשר הצגת הספרים כפי
5 שהיא תסרב להמשיך לשווק את ספריה גם בחנות הספרים הרגילה (הפיזית).
6 גם בעליו של אתר סימניה, מר לביא אביגדור, אישר בעדותו (עמ' 14) מכתב מהאתר
7 (נספח כא' לתצהיר נבו), ממנו עולה אי ידיעה על כך שהספרים הנמכרים הם בהוצאת נבו
8 ולא בהוצאת בורסי.
9 35. בסעיפים 27, 28 לתצהיר נבו נטען כי התנהלות בורסי פגעה במספר המנויים של נבו
10 כתוצאה מפגיעה במוניטין שלה, כאשר גרף המתאר את מספר המנויים לאורך השנים מתאר
11 עליה תלולה במספר המנויים עד 2006, בשנת 2007 ירידה קלה ולאחריה עליה מתונה
12 והתייצבות.
13 לטענת התובעת הנתבעים השקיעו בקידום אתרים, ולפיכך ההטעיה בדבר זהות
14 המו"ל התפשטה לכלל עורכי החיפושים בגוגל. התובעת הדגישה כי באתר ויקיפדיה נכתב
15 שסדרת הספרים המוערכת "פרשנות במשפט" של השופט ברק הוצאה בהוצאת בורסי. ע"פ
16 חוות דעת המומחים מטעם נבו, בעקבות הסרת שמה של נבו מספריה גם אתרי אינטרנט
17 אחרים פרסמו ספרים שיצאו לאור על ידה כאילו יצאו בהוצאת בורסי, ולכך היתה השפעה
18 משמעותית על תוצאות חיפושים בגוגל. בחיפושים רלוונטיים כגון "ספרי משפט" "הוצאות
19 לאור" וכדו' מקומה של נבו בין התוצאות ירד.
20 הדיון בטענות אלו יובא בהמשך, לאחר הצגת חוות הדעת.
21
22

חוות דעת פרי

23 36. התובעת הגישה מטעמה חוות דעת בנושא "נזק כספי שנגרם כתוצאה מפגיעה במוניטין",
24 מאת פרופ' מיכאל פרי ומר גיא פרי. על פי האמור בחוות הדעת פרופ' פרי הוא, בין היתר, פרופסור
25 אמריטוס בבית הספר למנהל עסקים באוניברסיטת חיפה, ויועץ לגופים שונים מזה שנים רבות. מר
26 גיא פרי הוא בעל תואר שני במנהל עסקים באוניברסיטת קולומביה, מרצה ויועץ בתחומי השיווק
27 והאסטרטגיה.
28 37. בחוות דעתם ציינו המומחים כי מרבית הכנסותיה של נבו נובעות כיום ממכירת מנויים
29 לשירות המקוון ועומדות על כ-14 מיליון ₪, בעוד ההכנסות ממכירת ספרים מודפסים ב"עותקים
30 קשיחים" עומדות על כמיליון ₪ בלבד. עם זאת, עיקר המוניטין של חברת נבו נובע עדיין מהוצאת

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

- 1 הספרים, הקיימת שנים רבות לפני שנבו החלה לספק שירותי גישה מקוונים. לטענתם השמטה של
2 המותג נבו מהספרים שנמכרו על ידי הנתבעת באתר האינטרנט שלה פגעה באופן משמעותי במוניטין
3 של נבו ובכך גרמה לפגיעה בהכנסות ובשווי החברה.
- 4 המומחים התייחסו בחוות דעתם ל"מחזור חיי המוצר", וטענו כי בכל מקרה של החדרת
5 מוצר חדש, קיים שלב של כניסה לשוק ולאחריו צמיחה, שבהם קיים גידול מתמשך בקצב המכירות.
6 הם אף צירפו תרשים המתאר התנהגות אופיינית של חדירת מוצר חדש לשוק (עמ' 5 לחוות הדעת).
- 7 38. בפרק שעניינו "ניתוח הפגיעה במוניטין של חברת נבו" כתבו המומחים כי במקרה של חברת
8 נבו המוניטין הוא בעל חשיבות מוגברת כגורם הצלחה, שכן נבו, בשונה מאתרים משפטיים אחרים,
9 מספקת גישה לא רק לתכנים שהם נחלת הכלל, כגון פסקי דין וחקיקה, אלא לתכנים שהיא עצמה
10 יצרה. אתר נבו מציע גם ספרים משפטיים בנוסח מלא, ושירות זה מעניק לו יתרון נוסף משמעותי.
11 לכן, כך נטען, המהלך של הסרת מותג נבו על ידי בורסי פגע במוניטין החברה, מנע מלקוחות לזהות
12 את הספרים האיכותיים עם חברת נבו ופגע באטרקטיביות האתר ביחס לאתרים מתחרים. לקוחות
13 מסויימים בוודאי שייכו את הספרים האיכותיים לחברת בורסי, מחברים שהתלבטו באיזו הוצאה
14 לאור להוציא את ספריהם בחרו בהוצאה אחרת, והשמטת שמה של נבו גרמה לירידת הדירוג
15 שקיבלה נבו במנוע החיפוש של גוגל, ובעקבות כך לירידה במיקום האתר בחיפושים רלוונטיים.
16 שלושת אלו פגעו, על פי הנטען, בהכנסותיה של נבו ממקור ההכנסה החשוב ביותר, הוא מכירת
17 מנויים למאגר המידע המקוון.
- 18 39. מכאן עברו המומחים לערוך כימות של הנזק שנגרם. הם תיארו גרפית את מספר המנויים
19 לאתר המקוון של נבו וקבעו כי בשנים הראשונות חל גידול משמעותי ומהיר מאד במספר המנויים,
20 האופייני למוצר חדש. אולם החל משנת 2007 נראית ירידה במספר המנויים, ולאחריה התייצבות
21 עם גידול מזערי לאורך השנים הבאות (עמ' 9 לחוות הדעת). זאת כאשר באותה תקופה קיים גידול
22 מתמיד במספר עורכי הדין בישראל. עורכי חוות הדעת טענו כי אלמלא הפגיעה במוניטין של נבו
23 כתוצאה מהסרת שמה באתר בורסי, הגידול במכירת המנויים יכול היה להימשך בקצב גדול יותר
24 משנת 2006, ולהשתוות לקצב הגידול במספר עורכי הדין בישראל. הם חישבו את היקף המכירות
25 המצופה בהתאם לגידול במספר עורכי הדין, השוו אותו להיקף הגידול במכירות בפועל והכפילו את
26 ההפרש במחיר מנוי לשירותים המקוונים. לטענתם "ההפרש המצטבר בין המכירות בפועל לבין
27 המכירות המצופות ללא פגיעה במוניטין, בין 2007 ל-2016 מגיע לכדי למעלה מ-22 מיליון ₪" (עמ'
28 11 לחוות הדעת), וזאת בתרחיש שמרני של גידול במספר המנויים.
- 29 40. בנוסף לפגיעה במכירת המנויים נבחנה בחוות הדעת הפגיעה בהכנסות החברה ממכירת
30 ספרים, בשני אופנים: לקוחות שלא ידעו לתת לספרים ערך שהיו מייחסים להם אילו ידעו שהם
31 בהוצאת נבו, ומחברים אשר הוטעו לחשוב שבורסי היא המוציאה לאור של ספרי האיכות של נבו,
32 ולכן לא פנו לנבו שתוציא לאור את ספריהם.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

1 לטענת הכותבים, אלמלא הפגיעה במוניטין של נבו עקב השמטת המותג, ניתן להעריך כי
2 היה עולה בידיה להגדיל לפחות ב-20% את מכירות ה"זנב", דהיינו את הספרים שמכירותיהם
3 נמוכות אשר "מזדנבים" מאחור ואינם תורמים רבות להכנסה. הנזק בתחום זה הוערך בכ-800,000
4 ש"ח בהערכה שמרנית.

5 41. טענה נוספת העולה בחוות הדעת היא הטענה שגריעת ערך מהמוניטין גרמה לירידה בשווי
6 הכולל של החברה. בחוות הדעת הובאה טבלה המשווה בין מחיר מנוי מקוון בנבו לבין מחיר באתר
7 תקדין, שהוא על פי הנטען המתחרה המרכזי לנבו. הפרשי המחירים הוכפלו בכל אחד מסוגי
8 המנויים הקיימים (השוניים זה מזה במספר השנים ומספר העמדות הנכללים במנוי), ולפיהם נקבע
9 שווי מוניטין מוערך של כ-1.6 מיליון ש"ח. נטען כי אלמלא הפגיעה הנטענת נבו היתה יכולה להעלות
10 את מחיר מוצריה ב-10% לפחות מבלי שתיגרם ירידה בכמות המכירות, ובמקרה כזה ההכנסות
11 ממנויים היו עולות בכ-2.68 מיליון ש"ח.

12 42. מר גיא פרי נחקר על חוות דעתו. הוא לא ידע להשיב לשאלה כמה ספרים הוצאו בהוצאת
13 נבו בתקופה שלפני ואחרי הפרסומים באתר בורסי, דהיינו לפני אוגוסט 2002 ואחרי אוקטובר 2015
14 (פרוטוקול עמ' 57). הוא נחקר גם על ההנחה שביסוד חוות הדעת, לפיה מחברים העדיפו להוציא
15 ספרים בהוצאת נבו, ולא יכול היה לתמוך בהנחה זו (עמ' 58, 59).

16 בעמ' 59, 60 נשאל העד על כך שעיקר המוניטין של אתר נבו מקורו באתר ולא בספרים,
17 השיב בשלילה וטען שהמוניטין נוצר עם הוצאת הספרים ועם הזמן גם האתר הוסיף למוניטין. פרי
18 עומת עם תיזה לפיה כלל המשפטנים מכירים את אתר נבו ויכולים לרכוש לו מנוי, כך שההחלטה
19 שלא לרכוש מנוי אינה נובעת משינוי הכירות הספרים (עמ' 60, 61, 67). בעמ' 61 אישר פרי כי קיומם
20 של מתחרים לנבו הוא נתון חשוב. בעמ' 62 אישר כי הנחתו שהכותרים היוצאים בהוצאת נבו הם
21 באיכות מעולה מבוססת על דברים שנאמרו לו על ידי אלי נבו, ולא על סקר בקרב קהילת
22 המשפטנים. בעמ' 63 לפרוטוקול. בעמ' 68 אישר כי עלולים לחול שינויי מאקרו משמעותיים בשוק,
23 אך לטענתו שאל את מר אלי נבו והוא השיב שלא היו כאלה. בעמ' 70 הוסיף כי נבו אמר לו שלא חל
24 שינוי דרמטי בשוק מבחינת הפצה. מדברי העד עולה, איפוא, כי מרבית ההנחות האמפיריות
25 העומדות ביסוד חוות הדעת מבוססות על דבריו של מר אלי נבו, דהיינו על בעל דין שיש לו עניין
26 בתוצאה.

27 43. בחוות הדעת המשלימה של פרי נטען כי הגדרת המונח מוניטין שונה בין תחום השיווק
28 (תחום התמחותם שלהם) לבין תחום הכלכלה (תחום עיסוקו של המומחה אוריאל). מוניטין שיווקי
29 אינו קשור להיקף המכירות או הרווחיות שלו אלא לתפיסת הלקוחות את איכות ומחיר המוצר.
30 לעיתים חברות אף מפסידות במודע בקו מוצרים מסויים במטרה למשוך לקוחות למוצרים האחרים
31 שלהן, ולהגדיל את סך המכירות. הם חזרו על טענתם לפיה נבו נהנית ממוניטין חזק מאד, ופגיעת
32 בורסי במותג גרמה לפגיעה במוניטין ולירידה במכירות בשל היחלשות שווי המותג.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

באשר לחישוב הנזק לפי מודל חיי המוצר פרי הודו ב"טעות סופר" בטבלת הנתונים שלהם, שהיתה למעשה טעות בנוסחת החישוב, אך טענו כי המגמה נותרת בעינה גם לאחר התיקון, ואין בכך כדי לשנות את המגמה, המצביעה על ירידות במכירות משנת 2006 עד 2016, כאשר הציפיה היתה לעליה בהתאם לגידול במספר עורכי הדין.

חוות דעת איילון אוריאל

44. מטעם הנתבעים הוגשה חוות דעתו של מר איילון אוריאל, העוסקת ביתוח וביקורת של חוות דעת פרי. מר אוריאל הוא בוגר תואר ראשון באוניברסיטת תל אביב בכלכלה ולימודי עבודה, ועוסק בין היתר בייצוג כלכלי לפרטים ולגופים שונים, משתתף בהליכי גישור ובוררות עסקיים ועוסק במתן חוות דעת כלכליות ושיווקיות.

45. לטענת אוריאל, פרי לא ביצעו את הפעולה האלמנטרית הנדרשת – בדיקה ענפית יסודית של שוק אתרי המידע המשפטיים המקוונים. בין היתר לא נבדקו נפחם והשפעתם של אתרים משפטיים אחרים, חלוקת השוק בין נבו למתחריה בפילוח שנתי בתקופה הרלוונטית, בדיקת מחירונים ומבצעי מכירה אצל נבו ומתחריה.

וכך נכתב (עמ' 2 לחוות דעת אוריאל):

"ככלל, הגדרת שוק הינה הצעד ההכרחי לבחינת קיומו ורק לאחר שיוגדרו וייודעו גבולותיו, ניתן יהיה לבדקו ולנתחו. מול אפס ראיות ונתונים עובדתיים ענפיים בחוות דעת פרי הנוגעים לשוק המאגרים המקוונים המשפטיים, הביאו המומחים מגדל של הנחות היפותטיות ללא כל עיגון, שכל אחת מהם (כך במקור – ח.מ.ק), ודאי במצטבר, מביאה לערעור מוחלט של בסיס חוות הדעת, וכנגזרת גם לערעור החישוב האריתמטי ההיפותטי כשלעצמו".

עוד נכתב כי אין בחוות דעת פרי התייחסות לנוהג השורר בפרסום באתרי אינטרנט המפיצים מוצרים שאינם מתוצרתם בכלל, ובענף ההוצאה לאור בפרט, כי התחשיבים עליהם היא נסמכת "דלי עיגון ומרובי השערות והערכות ערטילאיות שהובאו באופן כוללני ביותר", וכי הנתונים האריתמטיים שהובאו שגויים בחלקם ובולט החוסר באסמכתאות.

46. אוריאל הוסיף כי מאחר שחוות דעת פרי עוסקת במוניטין, היה עליה להוכיח את עצם קיומו של מוניטין. לטענתו אין לקבל את תפיסת פרי הטוענת לפגיעה במוניטין כתוצאה מפעילות זניחה יחסית והפסדית, המהווה אחוזים בודדים מהכנסת נבו ואינה מצויה בליבת הפעילות שלה. כך שלטענת אוריאל הקונספציה העומדת ביסוד חוות דעת פרי שגויה.

הוא חלק גם על נתונים אמפיריים המופיעים בחוות דעת פרי, ביניהם טענה שנבו היא הוצאת הספרים הגדולה ביותר לספרי משפט, והביא נתונים לגבי השנים 2016-1998, מהם עולה כי

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

1 בתקופה זו הוציאה בורסי כמות גדולה בהרבה של ספרים לעומת נבו, וכי לא היתה ולו שנה אחת
2 שבה הוציאה נבו מספר ספרים גדול משל בורסי.

3 47. אוריאל טען כי פרי טוענים לפגיעה במוניטין, אך זאת מבלי שהוכיחו כלל את קיומו. באשר
4 לפגיעה במוניטין כתוצאה מהסרת הלוגו טען אוריאל כי רכישת ספרי משפט נעשית בדרך כלל על
5 ידי אנשי מקצוע בעלי ידע ומומחיות, לאחר בדיקה של קריטריונים מקצועיים. צרכן המעוניין בספר
6 מחפש אותו לפי תכנו ולא לפי ההוצאה לאור בה יצא, וככל הנראה רוכש הספר אף אדיש לשאלת
7 זהותו של המו"ל, ומכל מקום לאחר שהספר הגיע לידי הוא נוכח לדעת באיזו הוצאה יצא לאור,
8 כך שלא הוכח שפעילות בורסי שינתה לרעה את מצבה של נבו.

9 בנוגע לגובה הנזק טען אוריאל כי חוות דעת פרי מתעלמת מנתונים רלוונטיים כגון רווחיות
10 או העדר רווחיות של נבו, מגמות השוק, נתונים אודות מתחרים אחרים וכדו' ומתייחסת לנתון יחיד
11 – היקף המכירות. הוא דן בהרחבה בשיטות הקיימות לחישוב מוניטין, וטען כי פרי ערכו את חוות
12 דעתם על יסוד מבחן של רווח במקום לבחון רווחיות. כמו כן טען כי הערכת הפגיעה בהכנסות
13 ממכירת מוניטין לשירות המקוון נעשתה מבלי לפרט אלו מאפיינים של המוצר נלקחו בחשבון, וכי
14 גם על פי שיטתם של פרי עצמם לא ניתן לנבא את המעבר משלב לשלב במחזור החיים של המוצר
15 והדבר תלוי בגורמים ייחודיים לכל מוצר ולכל מותג בנפרד. כאמור, בחוות דעת פרי לא פורטו
16 הגורמים הייחודיים שהובאו בחשבון. נטען כי הדיון בעניין זה בחוות הדעת חסר נתונים מהותיים,
17 ביניהם נתח השוק של נבו ושל מתחרותיה, וכי בחלקים שונים של חוות הדעת פרי מסתמכים על
18 מודלים ושיטות חישוב שונות.

19 48. אוריאל הראה בחוות דעתו כי בחלק מהשנים נשוא חוות דעת פרי, המכירות לא רק שלא
20 ירדו לעומת הצפי אלא שחלה עליה משמעותית במספר המנויים לעומת המצופה, כך שבהתייחס
21 לשיטת פרי, המוניטין של נבו עלה בתקופה זו. לגבי נתוני המכירות בפועל לעומת מכירות צפויות
22 הראה אוריאל נתונים סותרים המופיעים בחוות הדעת ובגרפים באשר להיקף המכירות בפועל (14
23 מיליון ₪ בטקסט חוות הדעת, כ-12 מיליון בגרף המכירות וכ-10.7 מיליון בטבלה). כמו כן קיימים
24 מספר נתונים שונים בין הטבלה לבין הגרף האמור לתאר אותה.

25 עוד נאמר בחוות הדעת כי אלי נבו עצמו העיד כי מכירת הספרים אינה מכסה בדרך כלל
26 את ההשקעה שהושקעה בהם, כך שתחום זה צפוי היה להישאר בהפסד בכל מקרה, ומכל מקום
27 מתצהיר נבו עולה כי מכירת הספרים גדלה בסכום של למעלה מ-2 מיליון ₪ כתוצאה משיתוף
28 הפעולה עם בורסי. יתר על כן, מאחר שפעילות הוצאת הספרות אינה פעילות רווחית, הרי שאם אכן
29 קטן מספר הספרים שהוצאו לאור, כטענת נבו, הדבר הביא לצמצום הפסדים ועליה ברווחים. הוא
30 הוסיף כי טענות פרי באשר לעליה הצפויה ב"זנב הארוך" אינן מנומקות כלל, מה גם שמודל הזנב
31 הארוך כשלעצמו אינו זוכה להסכמה נרחבת באקדמיה ובקרב אנשי המקצוע, וכן כי חוות הדעת
32 כוללת כפילות כאשר היא בוחנת בנפרד את הנזק שנגרם כתוצאה מפגיעה במוניטין ואת הפגיעה

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

1 בשווי הכולל של החברה, בעוד שהפגיעה הנטענת בשווי החברה כוללת גם את הנזק בשל פגיעה
2 במוניטין.

3 49. כאמור, פרי הגישו חוות דעת משלימה בתגובה לחוות דעת אוריאל. עיקרי הדברים הובאו
4 לעיל בהמשך לדיון בחוות דעת פרי.

5

6 **דיון בחוות דעת פרי**

7 50. כמפורט לעיל, אוריאל הצביע על קשיים מהותיים בחוות דעת פרי. על אף שלפרי ניתנה
8 הזדמנות להתייחס לדברים והם הגישו חוות דעת משלימה, לא מצאתי בה הסברים לעיקרי הטענות
9 שהעלה אוריאל.

10 הטענות העובדתיות בנוגע למכירות, רווחים, פרטים מהנהלת החשבונות וכיוצ"ב – כל אלה
11 היו אמורים להיות מוכחים בנתונים אמפיריים. מדובר בעובדות המצויות ברשותה של התובעת,
12 כפי שאישר נבו בעדותו (עמ' 32 לפרוטוקול). חוות הדעת ומומחיותם של עורכיה היא בתחום של
13 עיבוד וניתוח הנתונים, אך הם אינם עדים המעידים על הנתונים עצמם, כך שכלל הנתונים העומדים
14 בבסיס חוות הדעת למעשה לא הוכחו. לגבי חלק מהעובדות האמפיריות העיד פרי בחקירתו כי הן
15 מבוססות על דברים שנמסרו לו מאלי נבו (ראו לעיל - פסקה 42 לפסק הדין). מובן שנובו שהוא צד
16 להליך ובעל עניין בתוצאות אינו גורם חסר פניות, כך שחוות הדעת אינה מבוססת על עובדות
17 אובייקטיביות או כאלה המצויות בתחום המומחיות של המומחים. ספקות אלו באשר לנתונים
18 שביסוד חוות הדעת מעמידים בספק את כל קביעותיהם של המומחים.

19 51. מחוות דעת פרי עולה כי ההכנסות ממכירת ספרים מודפסים לתקופה הנדונה הסתכמו
20 בכמיליון ₪, בעוד ההכנסה ממנויים לשירות המקוון עמדה על 14 מיליון ₪. (בשולי הדברים אציין
21 כי בחוות דעת פרי לא צויין במפורש לאיזו שנה מתייחסים הנתונים, ולא נותר אלא לשער כי מדובר
22 בשנה שקדמה לעריכת חוות הדעת, דהיינו בשנת 2016). קיים קושי בהסקת מסקנות מגזרה
23 מצומצמת של פעילות בחברה, והחלטה על תחום פעילות אחר שההכנסות ממנו גדולות פי 14. בחוות
24 הדעת אין כלל התמודדות עם בעיה זו, וממילא אין לה הסבר.

25 52. הטענה שקיימת ציפיה לגידול במספר המנויים לאתר נבו בהתאם למספר עורכי הדין
26 בישראל לא קיבלה ביסוס ראיתי: בחוות הדעת עצמה כתבו המומחים כי נמסר להם ממר נבו
27 ש"נבו היתה הראשונה להשיק את שירות הגישה המקוון, אולם עם הזמן נוספו לנבו חברות
28 מתחרות אשר גזלו ממנה נתח שוק". מלבד אזכור אגבי זה אין בחוות הדעת כל התייחסות לנתונים
29 באשר לאותן חברות מתחרות ולהיקף הפעילות שלהן, כגון התאריכים בהם נכנסו החברות הנוספות
30 לשוק, חלוקת השוק בין התובעת לבין מתחרותיה והשפעת התחרות על תמחור המנויים ועל
31 הכנסותיה של נבו עצמה. בנוסף אין בחוות הדעת התייחסות למשתנים אחרים העשויים להשפיע
32 על הכנסותיה של נבו ועל מספר המנויים שלה, כגון שינויים שחלו בתקופה הרלוונטית בחברה

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

ובכלכלה הישראלית, שינויים בהרגלי הצריכה של עורכי הדין בישראל וכיוצא באלה. ידוע לכל כי בתקופה הרלוונטית חל גידול משמעותי במספר עורכי הדין שהוסמכו בישראל ובשיעור עורכי הדין באוכלוסיה. "שוק" עורכי הדין הולך ונעשה רווי, ומטבע הדברים הדבר עשוי להשפיע על הוצאות שיוציאו עורכי הדין עבור ספרות מקצועית.

אין בחוות הדעת התייחסות גם לשינויים גלובליים, המשפיעים על רכישת שירותים מקוונים באופן כללי, ואף לא למגמות שעשויות היו לחול בתובעת עצמה, כגון שינויים ביעדים ובמטרות החברה או האפשרות שהחברה שינתה את סדרי העדיפות שלה.

53. כאמור, חוות הדעת מטעם התובעת מייחסת את כל השינויים הנטענים, או את העדר העמידה בציפיות, לפגיעה במוניטין של התובעת כתוצאה מהשמטת הלוגו שלה באתר בורסי. העדר כל התייחסות לגורמים אחרים שעשויים היו להשפיע על נתונים אלו, כמו גם לשינויים שחלו או עשויים היו לחול הן בחברה הישראלית כולה, הן בקבוצת עורכי הדין בישראל והן במגמות חברתיות גלובליות, אינה מאפשרת לקבל את התיזה שביסוד חוות הדעת, ולפיכך אני סבורה שהתובעת לא עמדה בנטל הוכחת הנזק שנגרם לה.

גם בעניין מכירות ה"זנב" חוות הדעת אינה מנומקת. גם חברת בורסי היא חברה ותיקה ומבוססת בתחום ספרי המשפט, ולא הוכח כי המוניטין של נבו גבוה מזה של בורסי וכי הוא מהווה מקדם למכירת ספרים. כך שלא ניתן לקבוע כי אילו הופיע על הספרים לוגו של נבו ולא של בורסי, היו המכירות גבוהות יותר. כך שמלבד פגיעה כללית במוניטין מעצם הסרת שמה של נבו, בהיקף שאינו ידוע, לא ברור הקשר בין הסרת הלוגו לבין העדר מכירות ב"זנב".

54. קושי נוסף בחוות דעת פרי נוגע להתייחסותה למניעת ההכנסות הנטענות מנבו, ללא התייחסות להכנסות שהיו נמנעות ממנה אלמלא התאפשרה לה מכירת הספרים באמצעות נבו. כך, בחוות הדעת אין התייחסות למאמצים ולהשקעות הנדרשים לצורך שיווק הספרים, בין בחנות פיזית ובין בחנות מקוונת. אלמלא המכירות באמצעות בורסי היה על נבו להשקיע השקעות נוספות בשיווק והפצה של הספרים, ואלה נחסכו לה כתוצאה מהשיווק באמצעות בורסי.

חוות דעת יוסי האפרתי בנושא קידום אתרים ומכירות בגוגל

55. חוות דעת נוספת שהוגשה על ידי הנתבעים היא חוות דעתו של מר יוסי האפרתי. האפרתי הוא בעל תואר ראשון במנהל עסקים מהמרכז הבינתחומי בהרצליה, בהתמחות ראשית בשיווק והתמחות משנית במערכות מידע. הוא בעל חברה העוסקת בקידום עסקים בגוגל ועוסק בקידום אתרים.

לטענת האפרתי האתר של חברת נבו נחות לאין ערוך מזה של בורסי משני טעמים. האחד - העובדה שמדובר באתר שהגישה אליו מוגבלת וכרוכה בתשלום, כאשר מנוע החיפוש גוגל נוהג "להעניש" אתרים בתשלום ו"לדחוק" אותם אחורה בתוצאות החיפוש. הטעם השני הוא שאתר

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

1 בורסי מקודם באופן מקצועי, תוך שימוש במילות מפתח, אופטימיזציית מבנה, פרופיל קישורים
2 איכותי ופעילות קידום אתרים אורגני (seo).

3 56. האפרתי שלל את טענת פרי בחוות דעתם, לפיה פעולותיה של בורסי גרמו לכך שחיפוש ספר
4 של נבו באתר הוביל את המחפש לאתר בורסי. הוא טען כי הסרת הלוגו של נבו או הוספת דפוס מים
5 של בורסי לא השפיעו, שכן מנוע החיפוש אינו מזהה טקסט המוטמע בתמונה, ופירט פרמטרים
6 אחרים המשפיעים על החיפושים, ביניהם עצם קיומה של תמונה. מטעם זה טען האפרתי כי גם
7 הטענה לפיה הסרת הלוגו מהספרים השפיעה על חיפושים במנוע גוגל בנושאים משפטיים בכלל
8 ובנושאי ספריה בפרט, וטען כי אתר נבו נדחק לאחור בשל היותו אתר בתשלום והנימוקים הנוספים
9 שפורטו לעיל. המומחה שלל גם את הטענה שגוגל מדרגת אתרים לפי אתרים אחרים המתייחסים
10 אליהם או מפנים אליהם קישורים, וטען כי קיימים כ-200 פרמטרים שונים לדירוג בגוגל. הוא חזר
11 על טענתו לפיה ההשפעה העיקרית על ממצובו של אתר נבו במנוע החיפוש נובעת מהיותו אתר
12 שחלקו נגיש בתשלום בלבד, וכן כשלי קידום אתרים אורגניים (seo) חמורים, כגון בעיית תכנות
13 תגיות ושגיאות מבנה.

14 57. התובעת חלקה על חוות דעתו של האפרתי. היא ציינה כי מומחיותו אינה תולדה של מחקר
15 אקדמי או השכלה פורמלית. בנוסף, לטענתה, מעדותו של האפרתי עלה שאינו מכיר את אופן קידום
16 אתרים שהשימוש בהם כרוך בתשלום, והוא לא הכיר את העובדות הרלוונטיות באופן ספציפי לגבי
17 נבו.

18 בהתייחס לטענת המומחה שמנוע החיפוש גוגל אינו מזהה טקסט המוטמע בתמונה טענה
19 התובעת כי המקורות עליהם הצביע אפרתי לעניין זה אינם אמינים ולא ניתן להסתמך עליהם. היא
20 הבהירה כי טענותיה אינן מכוונות לחיפוש באמצעות אלגוריתמים, אלא לכך שכשאדם עורך חיפוש
21 הוא רואה על כריכת ספריה של נבו את סמלה של הוצאת בורסי.

22 58. מחוות הדעת עולה כי האפרתי הוא בעל השכלה אקדמית רלוונטית וכן בעל ניסיון פרקטי
23 רב, ולפיכך אין לפסול את מומחיותו. גם אם המומחה לא היה מודע בפרטים למידת החסימה
24 הקיימת באתר נבו והיקף החלקים באתר שאינם מחייבים תשלום, אינני סבורה שיש בכך כדי לפגוע
25 בחוות הדעת. האפרתי הבהיר באופן הרור ומשכנע חלק מהגורמים המשפיעים על קידום של
26 אתרים במנוע החיפוש גוגל, ואת ההבדל הניכר בין אתר בורסי לאתר נבו בעניין זה. אעיר גם כי
27 התובעת לא הגישה חוות דעת בנושא זה ולמעשה אין בפני טענות נוגדות לחוות דעת זו. אכן,
28 הנתבעת הבהירה כי טענותיה בנוגע לחיפושים בגוגל לא התייחסו לאלגוריתמים המכוונים את
29 הדירוג אלא לחיפושים של אנשים בשר ודם שנחשפו לתמונות והושפעו מהן, ולאלה התייחסתי
30 בדיון בחוות הדעת הנוספות. עם ההשפעה על דירוג האתרים בהליכי החיפוש אינה מושפעת
31 מהעדפותיהם של רוכשי ספרי משפט, אלא מהפרמטרים שתוארו בחוות הדעת.

32 גורמים רלוונטיים נוספים בחישוב הנזק

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

59. על פי תצהירה של הגב' שרון רון, מנהלת השיווק של בורסי בתקופה הרלוונטית, הוצאות הספרים היו מעוניינות מאד בשיתוף פעולה עם בורסי ובשיווק ספריהם בחנות המקוונת, שכן הן היו מקבלות את הנתח הגדול, 80% מסכום המכירה, מבלי שנדרשו להשקיע דבר בהפצה. בסעיפים 24, 25 לתצהירה הצהירה רון כי בשנת 2002 החנות המקוונת של בורסי היתה "להיט" וכל הוצאות הספרים רצו להציג בה את ספריהם, שלחו אליה ארגזי ספרים, ביקשו ואף התחננו שתעלה את הספרים לאתר בהקדם. לגבי נבו העידה שרון רון כי היא מכירה את הוצאת נבו משנת 1999 וכי מאז ומתמיד נבו נסמכה בורסי להפצת מוצריה (סעיף 12 לתצהירה). למעשה, נבו לא החזיקה כלל מנגנון הפצה לספריה, כעולה מסעיף 90-86 לתצהיר רון. בתצהיר רון פורטו גם הפעולות וההשקעות של בורסי לצורך הפצת הספרים, הן בחנות הפיזית והן בחנות המקוונת. בסעיף 20 לתצהירה ציינה כי לנבו נגרמו הכנסות בהיקף של למעלה מ-2 מיליון ₪ בתוספת מע"מ כתוצאה ממכירות שנעשו על ידי בורסי, ובשנת 2002 היו רוב הכנסותיה של נבו ממכירת ספרות משפטית כרוכה (סעיף 27 לתצהיר רון).
60. יתר על כן, כפי שעולה מסעיף 75 לתצהיר רון, נבו פעלה למעשה בשני ערוצים מסחריים העומדים בתחרות זה מול זה: ערוץ המנוי המקוון, שכלל אפשרות עיון בכל הספרים ללא תשלום נוסף, וערוץ הפצת הספרים הכרוכים, שבו נהנתה מהכנסות ממכירות אותם ספרים שעמדו לרשות מנוייה ללא תשלום. השיווק באמצעות אתר בורסי איפשר לה ליהנות משני הערוצים במקביל.
- בסעיף 86 ואילך לתצהיר שרון רון, וכן בתצהירי יעקב רון, אבנר קירש ויגאל בן עמי תוארו מספר אירועים של פניות אנונימיות להוצאת נבו במטרה לרכוש ממנה ספרים ישירות. לטענת הפונים בשיחות אלו לא הוצעו לפונים הנחות, והם אף הופנו לרכוש את הספרים אצל מפיצים אחרים, כך שממילא התובעת לא נפגעה ממניעת ההפניה לאתרה.
61. באשר למוניטין בקרב כותבי ספרים, נטען בתצהיר רון כי הוצאת בורסי היא בעלת מוניטין מזה 80 שנה והוציאה לאור ספרים של בכירי המשפט בישראל זמן רב לפני שהוקמה התובעת, ואין לקבל את טענת נבו שאנשי אקדמיה מובילים בישראל החליטו להוציא לאור את ספרם בהוצאת בורסי משום שגלשו באתר ולא ראו את הלוגו של הוצאת נבו (סעיף 93 ואילך). לטענתה נבו הודתה בכך שהיא מוכרת כמויות זעירות מכל כותר, וההוצאה לאור של ספרי משפט מסבה לה נזקים, ועל כן לא פלא שכותבי ספרי משפט מעדיפים להוציא לאור את ספריהם בהוצאת בורסי (סעיפים 99, 100).
62. בהתייחס למוניטין שהתובעת טוענת לו טענה רון כי נבו מייחסת לעצמה מחברים רבים שכלל לא פרסמו ספרים בהוצאתה, וכי חלק גדול מכתוביה הוציאו את ספרם בהוצאת נבו לא בשל המוניטין שלה אלא כנגזרת ההסכם בין התובעת לבין מכון סאקר של האוניברסיטה העברית, כך שהמוניטין שלה עצמה כמוציאה לאור של ספרים שולי לחלוטין. זאת לעומת רשימה מכובדת של בכירי עולם המשפט אשר הוציאו את ספרם בהוצאת בורסי או הקנו לה זכויות הפצה בלעדיות (סעיפים 112-107). רון הוסיפה כי העיסוק בהוצאה לאור של ספרים כרוכים הוא אלטרנטיבה

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

מצומצמת, בלתי רווחית המנוגדת לתחום העיסוק העיקרי של נבו, וספרים שהוצאו על ידה עוסקים
ברובם בתחומים אזוטריים

63. מכל האמור עולה כי גם אם מתקבלת עמדת התובעת באשר לזכותה לפיצוי, ומתקבלת
חוות דעת פרי בעניין הפגיעה במוניטין, יש להביא בחשבון גם את ההכנסות שצמחו לנבו כתוצאה
משיטת הפעולה עם בורסי, כמו גם את ההוצאות שהוציאה בורסי, ושהיה על נבו להוציא על מנת
ליצור מערכת הפצה ושיווק לספרי נבו.

עילות תביעה נוספות

64. התובעת טענה כי יש לחייב את הנתבעים גם מכח סעיף 3 לחוק עוולות מסחריות תשנ"ט-
1999, לסעיף 2 לחוק הגנת הצרכן תשמ"א-1981, לסעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט תשל"ט-
1979, לסעיף 10 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה) תשל"א-1970 ולסעיף 63 לפקודת הנזיקין
[נוסח חדש].

65. באשר לתביעה לפי חוק הגנת הצרכן תשמ"א-1981 (להלן: **חוק הגנת הצרכן**): סעיף 2(א)
לחוק זה חל על הטעיה "בכל עניין מהותי בעסקה". מבחינת צרכני הקצה, השאלה באיזו הוצאה
יצא הספר אינה רלוונטית ואינה משנה את מהות המוצר הנמכר. התובעת הפנתה לספרות משפטית
בנושא זה, אולם את השאלה אם מדובר בעניין מהותי יש לבחון בהתאם לנסיבות העניין, ובמקרה
זה התשובה בעיני שלילית וזהות ההוצאה לאור אינה עניין מהותי במכירת הספרים.

מאותו טעם אני סבורה שאין להחיל במקרה זה את סעיף 2 לחוק עוולות מסחריות תשכ"ט-
1999. מבחינתו של הצרכן שמה וזהותה של ההוצאה לאור אינם משפיעים השפעה של ממש על
המוצר שרכש, ומבחינתו של עוסק אחר, בענייננו התובעת, ההוצאה לאור המוציאה את הספר אינה
נתון רלוונטי. מה גם שלשתי החברות, הן לתובעת והן לנתבעת, מוניטין בתחום ההוצאה לאור, כך
שהטבעת שם האחת מהן אינה יוצרת עדיפות לעומת שמה של האחרת.

66. לעניין זכאות לפיצוי על הפרת חוזה, כפי שפירטתי לעיל, התביעה לא הוגשה כתביעה
חוזית, והתובעת לא הציגה תשתית המזכה אותה בפיצוי על הפרת חוזה. מכל מקום קבעתי כאמור
לעיל כי הצגת הספרים היתה בהתאם לחוזה שנכרת בין הצדדים ולא היתה הפרת חוזה. במצב זה
אין לראות את הנתבעים כמי שקיבלו נכס שלא על פי זכות שבדין, כך שאין מדובר בעשיית עושר
ולא במשפט.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

סיכום

67. תביעה זו הוגשה נגד הנתבעים אשר שינו את כריכות הספרים שהוצגו בחנות המקוונת שניהלו, מחקו את פרטיה המזהים של התובעת והוסיפו את פרטי הנתבעת.

מלכתחילה מדובר במעשה שלא יעשה, ואין צורך להכביר מילים על כך. אלא שבמקרה זה קיימות ראיות ברמה משכנעת די הצורך לכך שהדבר נעשה בידיעתה ובהסכמתה של התובעת. הסכמה זו נלמדת הן מראיות על שיחה בעל פה שהתקיימה בין מר אלי נבו למר שלמה פרץ, הן ממכתב שענין את ההסכמות ואת תנאי הצגת הספרים באתר והן מהסכמה וההימנעות ממחאה של הנתבעת, שהסכימה בשתיקתה במשך 14 שנה לאופן הצגת הספרים. טענת התובעת שאיש מעובדיה או מנהליה לא ראה זאת במשך תקופה כה ארוכה נדחתה על ידי.

סברתי, איפוא, שיש לדחות את התביעה, אם כי אין ספק שמוטב היה אילו הסכמות אלו היו מועלות על הכתב מלכתחילה באופן ברור וחד משמעי.

68. הקביעה שמדובר במעשים שנעשו בהסכמה שוללת למעשה כל עילת תביעה, הן חוזית, הן נזיקית, הן מכח דיני עשיית עושר ולא במשפט. באשר להפרת זכויות יוצרים, הזכויות לספרים אינן בידי התובעת כך שאין לה הזכות לתבוע בגין הפרתן. הזכויות בכריכות ובחומר נוסף הן עניין שולי יחסית.

69. מבחינת הנזק, חוות הדעת מטעם התובעת מבוססת על שורה של הנחות עובדתיות שלא הוכחו ולפיכך לא ניתן לקבלה. בנוסף, יש להביא בחשבון לעניין הנזק גם את ההכנסות שצמחו לתובעת כתוצאה מהצגת הספרים באתר בורסי, וספק רב אם היו מושגות אחרת, וכן את ההוצאות הנדרשות לצורך הפצת הספרים, שאותן היה על נבו להוציא אלמלא שיתוף הפעולה עם בורסי.

לחלופין, אילו קבעתי שהשינויים נעשו בניגוד להסכם בין הצדדים, והתובעת זכאית לפיצוי, הרי שהסכום הראוי היה נמוך בהרבה מהנתבע, וכלל לא נמדד בסדרי גודל דומים. שכן הוכח כי עיקר הכנסותיה של נבו נובעות מאתר נבו, ופעילות הוצאת הספרים תופסת נתח קטן מאד מהכנסותיה, ומרווחיה, אם בכלל השיאה רווחים. הטענה שעיקר המוניטין של נבו בא מעסקי הספרים לא הוכחה. ספק אם הפיצוי שנבו זכאית לו עולה על ההכנסות שנגרמו לה כתוצאה משיתוף הפעולה עם בורסי, שכלל הנראה לא היה מתבצע אלמלא הסכימה נבו לתנאים הנהוגים באתר בורסי. בנוסף, לא ניתן להתעלם מהשיהוי הרב בהגשת התביעה ומשתיקת התובעת במשך שנים כה רבות. מאידך גיסא, אילו הייתי קובעת כי זכויות התובעת הופרו, היתה רלוונטיות לעובדה שמדובר בפעילות שנעשתה במשך שנים רבות, במספר רב של כותרים. בנסיבות אלו, אילו היה מקום לפסוק פיצוי לתובעת, סכומו צריך היה להימדד בעשרות או מספר קטן של מאות אלפי ₪.

70. בהתחשב בכלל הנתונים, ובמיוחד באמור בסיפא לפסקה 67 לעיל, הוצאות המשפט שייפסקו יהיו מתונות ולא ישקפו את היקף ההתדיינות וההוצאות שנדרשו בתיק זה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

1

לאור כל האמור אני דוחה את התביעה.

2

התובעת תישא בהוצאות הנתבעים בסכום של 40,000 ₪.

3

4

5

ניתנה היום, י"ג ניסן תש"פ, 07 אפריל 2020, בהעדר הצדדים.

6

7

חגית מאק-קלמנוביץ, שופטת

8